

МАСЛОВ Сергій Іванович (17(29). 11. 1880, м. Ічня, нині Черніг. обл. — 11. 01. 1957, Київ) — літературознавець, книгознавець, бібліотекознавець. Брат [Василя](#), чоловік [Олени](#), батько [Юрія](#) Маслових. Доктор історичних наук (1948), професор (1935), член-кореспондент АН УРСР (1939). Навч. у Київ. політех. інституті (1898–1900), закін. Університет св. Володимира у Києві (1907), де був залиш. професор. стипендіатом на каф. історії російської мови та літ-ри (1907–13). Наукові дослідження займався від 1902 під керівництвом [В. Перетца](#). Після складання магістер. іспитів (1912–13) розпочав викладач. діяльність у Київ. університеті (1913–50), на Вищих жіні. курсах (1913–20), в Археол. інституті (1918–24, 1921–22 — ректор) та ін. установах. Створив і очолював Музей революції при Університеті. Був дійс. чл. Укр. наук. товариства у Києві, чл. та секр. Істор. товариства Нестора-літописця, одним із фундаторів та головою Істор.-літ. товариства при Університеті. Одним із перших в Україні почав викладати історію давньої укр. літ-ри, історію книги. Від 1923 одночасно працював в УАН: дійс. чл. н.-д. каф. мовознавства (1923–30), очолював Комітет по опису укр. стародруків при Академії (від 1924), відділи стародруків Всенар. б-ки України (1926–37) та давньої укр. літ-ри в Інституті літ-ри (1939–1950). У 1926–36 за сумісництвом — голова секції та комісії історії книги в Укр. наук. інституті книгознавства. Поклав початок бібліографуванню вітчизн. рукопис. творів і стародруків, формуючи принципи збирання, наук. каталогізування і початк. коментування давніх текстів. Описав колекції рукопис. книг Софій. собору (1906), товариства Нестора-літописця (1908) та б-ки Університету св. Володимира (1910). Знавець стилю барокко в укр. літ-рі; віднайшов тексти невідомого до того часу збірника К. Зіновієва;

дослідив і частково опублікував оратор. прозу М. Смотрицького, Л. Карповича, Г. Кониського, М. Максимовича; вивчав твори К. Саковича, І. Величковського, Л. Крщоновича та ін. поетів укр. бароко; дослідив барочну драматургію М. Козачинського. Автор концепції створення бібліогр. репертуару укр. стародруків. Багато уваги присвятив перекладам «Слова о полку Ігоревім». На прикладі видань К. Транквіліона-Ставровецького, І. Галятовського, Л. Барановича, Д. Туптала, І. Гізеля довів важливу метод. вимогу дослідж. стародруків: залучати й порівнювати всі можливі прим. видання, що сприяє виявленню варіантів і фальсифікатів. 1946 звинувачений в укр. буржуаз. націоналізмі як один із авторів знищеного «Нарису історії української літератури» (1945), у 1947 — за підготовлену колект. працю «Українська культура» (1944). Автор бл. 100 наук. праць, частина з яких лишилася в рукописах, серед них — матеріали до теми «Мазепа в літературі XVII–XX ст.», «Латинські та польські панегірики укр. письменників кінця XVII — поч. XVIII ст.» та ін. Посмертно опубл. монографії, над якими він працював упродовж життя: «Кирилл Транквиллион-Ставровецкий и его литературная деятельность: Опыт историко-литературной монографии» (К., 1984), «П. П. Должиков і його бібліотека “Аптека для душі”» («Рукописна та книжк. спадщина України», К., 2002, вип. 7). Наук. бібліотека (понад 11 тис. т.), архів (понад 8 тис. справ), колекція платівок ученого зберігаються в НБУВ.

Основні праці

Бібліотека Стефана Яворского // Чтения в Истор. обществе Нестора-летописца. 1914. Кн. 24, вып. 2; Друкарство на Україні в XVI–XVIII ст. // Бібліол. вісті. 1924. № 1–3; Каталог ювілейної виставки українського друкарства. К., 1925; Українська друкована книга XVI–XVIII ст. К., 1925; Етюди з історії українських стародруків, I–VIII. К., 1925; Етюди з історії стародруків, IX–X // Ювілей. зб. на пошану академік Д. Багалія. К., 1927; Спроба інструкції та план роботи над складанням українського бібліографічного репертуару XVI–XVIII ст. К., 1928; Етюди з історії стародруків, XI–XII // Зап. Істор.-філол. відділу ВУАН. 1928. № 21–22; Визначення дублетів у ділянці стародруків. К., 1936; Культурно-національне відродження на Україні в кінці XVI і першій половині XVII ст. // Укр. літ.-ра. 1943. № 12; Нарис історії української літератури. К., 1946 (співред.).

Рекомендована література

1. Сергій Маслов (1902–1927). К., 1927;

2. Маслов В. І. С. І. Маслов // РЛ. 1957. № 1;
3. Корнейчик І. І. Український книгознавець, бібліограф та бібліотекознавець С. І. Маслов // Бібліотекознавство та бібліографія. 1967. Вип. 4;
4. Крекотень В. І. Лицар філологічної науки // РЛ. 1980. № 11;
5. Ковальчук Г., Королевич Н. Книгознавець, бібліограф і бібліотекар Сергій Іванович Маслов (1880–1957): Біобібліогр. нарис. К., 1995;
6. Маслов Сергій Іванович // Видатні вчені НАНУ: особові архівні та рукописні фонди академік і член-кореспондент у НБУВ (1918–1998): Путівник. К., 1998;
7. Степченко О. П. Українські вчені – фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1918–1934). К., 2008;
8. Ємчук О. Особовий архівний фонд та бібліотечна колекція С. І. Маслова як складова вітчизняної культурної спадщини // Арх. України. 2009. № 1–2.

Г. І. Ковальчук

Бібліографічний опис:

Маслов Сергій Іванович / Г. І. Ковальчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-64209>. – Останнє поновлення : 2025.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).